

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

Linnud liikluses ja mõningaid aspekte selgrootutest

Meelis Uustal
Säästva Eesti Instituut

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

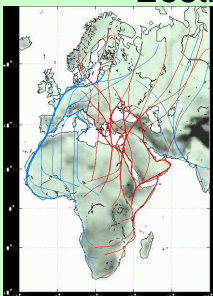
SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

LINNUD LIIKLUSES

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

Eesti linnustik

- 370 linnuliiki
  - neist värvulisi ~130 liiki
- Kaitsealuseid liike ~130
- Läbirändel miljonid linnud

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

Ajalised ja ilmastikutegurid (1)

- Lumine talv
  - Lumest puhastatud ja sulanud teeservad
  - Umbrohuseemned, kivikesed, närilised, sool
- Kevadine rändeperiood, sh "lõokesetalv"
  - Teeservast hõlpsam toituleida
  - Põldlõokesed, kuldnokad, vintlased

Hangeliind

Põldlõoke

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

Ajalised ja ilmastikutegurid (2)

- Pesitsusperiood (eriti juuni – august)
  - Noorlinnud
  - Seemnetoidulised (vintlased, põldlõokesed) : niidetud/niitmata taimede seemned
  - Putuktoidulised (linavästri)
  - Põhjused: soe asfalt+taimestik
    - rikas putukafauna (elus, vigastatud, surnud isendid)
  - Noorlinnud ei suuda arvestada sõiduki kiirusega ega vali ohutut lennusuunda

Laulurästas

Ohakalind

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

Riski suurendavad maastikuelemendid

- Teeäärased puud ja põõsad
  - Teele pudenenuid seemned
  - Potentsiaalne ökolõks
- Teeservade rohttaimestik
  - Niitmata teeservad
  - Putukad (=toiduobjektid)
  - Niitmata pesitsusajal
  - Niidetud taimede seemned

Harakas siiliga

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY **EESTI LUS**

Sagedasemad värvulised maanteel

- Pödlööke, linavästrik, harakas, ronk, kuldnook, mets-, rohe-, põhjavint, siisike, kanepilind, ohakalind, hangelind, talvike
- Kaitsealuste värvulistega probleeme vähe (punaselg-õgija, kaldapääsuke)

Seemnetoiduliste lindude segaparv: mets-, rohe-, põhjavint, siisike, kanepilind, ohakalind

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY **EESTI LUS**

Kokkuvõtlikult mõjudest

- Hukkumine (sõidukid, niidukid)
- Elupaiga kvaliteedi langus
- Pesitsusaegne liikumistakistus (lai mnt-koridor)
- Müra (>50dB korral väldivad ise)

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY **EESTI LUS**

Negatiivsete mõjude vähendamine

- Avalikkuse tähelepanu juhtimine ohtlikul ajal (lõokesetalv, noorlinnud)
- Vahetuid teeservi tuleb pigem niita
- Lai asfalteeritud ohutusriba (Pet. mnt)
- Ökodukt kohandada ka linnuliikide vajaduste järgi
- Hoiduda haljastatud müratõkkevallidest
- Hekid rajada vähemalt 20m sõiduteest

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY **EESTI LUS**

PUTUKAD JA MAANTEED

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY **EESTI LUS**

Putukad Eestis

- Eestis 10 000 liiki (>20 000) putukaid
- Maanteedega seotud:
  - Kahetiivalised (kärbised, sääsed)
  - Kiletiivalised (meemesilane, kimalased)
  - Liblikalised (päevaliblikad, ööliblikad)
  - Jooksiklased (kidura taimestikuga teeservad)
  - Jpt...

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY **EESTI LUS**

Tolmeldajad

- Putukad, kes viljastavad õielt-õiele tolmu kandes õisi
- Tolmeldamise teenus maailmas "maksab" € 153 mlrd/a

Kõik kimalase-liigid LK all
Üksikud liblika-liigid LK all

Karukimalane
Vareskaera aasasilmik

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

Positiivsed mõjud tolmeldajatele

- Mnt-äärsed niidud pakuvad toitu nii valmikutele kui röövikutele
  - Eriti intensiivpõllumajandusega aladel
- Mnt – rändekoridor killustunud elupaikade vahel
  - Koridor läbi ületamatute takistuste (metsad, põllud)
- Vähem röövloomi keskmisel ohutusribal

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

Negatiivsed mõjud tolmeldajatele

- Elupaiga hävimine või kvaliteedi langus
  - Väärtusliku ja mitmekesisuse koosluse otsene hävimine
  - Hüdroloogilised muutused → osadele liikidele ebasobivaks
  - Muutused mikrokliimas
- Liikumistakistus maantee ületamiseks
  - Ennekõike liblikatele
- Hukkumine maantee ületamisel
  - Kõrgeim päevaliblike hukkumistase – 13500 autot ööpäevas
  - Teeäärsed rapsipõllud päikesepaistelise ja tuulise ilmaga
- Vigastatud isendite sattumine röövloomade menüüsse
  - Turbulents, kokkupõrked, kõrge taimestik vahetult teeservas

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

Negatiivsete mõjude vähendamine

- Kavandamise etapis:
  - Inventuurid, ennekõike (pool)avamaastikul
  - Leevendus/vältimise/asendusmeetmete väljatöötamine, vastavalt tolmeldajaliigile

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

Negatiivsete mõjude vähendamine

- Vältimismeetmed:
  - Mnt planeeritakse väärtuslikest kooslustest mööda
  - Teeserva haljastuses ebaatraktiivsete seemnesegude kasutamine
  - Võimalikult laialt niitmine
  - Lai asfalteeritud ohutusriba

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

Negatiivsete mõjude vähendamine

- Leevendusmeetmed
  - Ökodukti rajamine ja haljastamine liigipõhiselt

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY EESTI LUS

Negatiivsete mõjude vähendamine

- Asendusmeetmed
  - Samaväärsse koosluse rajamine või halvas seisundis koosluse parendamine läheduses
  - Järelhooldus

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn

SEI ESTI TERIOLOGIA SOCIETY ESTONIAN THIRIOLOGICAL SOCIETY **ESTI LUS**

TÄNAN!

meelis.uustal@seit.ee

Ettekanne seminaril "Loomad ja maanteed Eestis, probleemid ja lahendused. Juhendi tutvustus." 12. mai 2010, Tallinn